

[B1ra] Dat .v. capittel:

Hoe de keyser met alle zijn heeren open hoff hielt ende een ruese quam te ho[v]e ende eyschte camp te vechten tegen yemant van des keyzers heeren, twelck niemant en dorste.

Na dat joncker Jan vanden keyser gescheyden was, so is hy gegaen daer hy Gloriande vant, dien hy claechde met bedructer herten alle zijn ongeval,¹ ende seyde: “O, schoone Gloriande, mijn uutvercoren bloeme, tot deser uren heb ic anders niet geweten dan ghy mijn suster en waert. Daerom hebbe ick goede, noyale² liefde toe gedragen, ende doen sal zo lange als ick leve. Maer nu is my verweeten dat ic een vondelinck ben, twelc Gouweron ghedaen heeft. Daeromme zoo moet ic dolen zo lange tot ic sal weten wie mijn vader is.”

Gloriande dit hoorende, zeyde: “Mijn beminde vrient, ghy en sult van hier niet scheyden, want ghy van mijn vader ende alle den hove seer lief ghetal sijt, hoe wel dat Gouweron met zijn maghen³ dat benijden. Want overmits dat hy is de machtichste van den lande naest mijnen vader, zo meent hy zo veel te doen aen mijn vader dat hy my meent noch tot eenen wijve te hebben. Daeromme arbeyt hy nacht ende [B1rb] dach, want hij zeer inde gratie van mijnen vader is, ende ick ghelove dat hy daer door niet lijden en mach dat mijn vader u in zo grooter eeren hout. Maer hy en sal den dach nimmermeer leven dat ic hem trouwen sal oft dat ick liefde tot hem draghen sal. Daerom, mijn uutvercooren vrient, stelt u te vreden! Ghy en weet niet wat avontueren⁴ u Godt noch verleenen sal. Ic wist wel dat ghy mijn broeder niet en waert,⁵ maer de keyser, mij[n]⁶ vader, hadt geboden opt lijf te verbueren⁷ dat niemant anders segghen en zoude.

1. ongeval: ellende, ongeluk

2. noyale: edele

3. maghen: familieleden, verwanten

4. avontueren: onvoorziene gebeurtenissen

5. In *Johan uz dem Virgiere* schelen stiefzoon Johan en dochter Clarisse een dag of wat. Zij wist niet beter dan dat Johan haar broer was.

6. Muller [1590]: mijns

7. opt lijf te verbueren: op straffe van het leven te verliezen

Daeromme bidde ic u dat ghy by mijn vader noch blijven wilt ter liefde van my. Ick hoope dat het u niet schaden en sal.”

Als joncker Jan dit hoorde, zo sprack hy ende zeyde: “Eerwaardighe vrouwe, ghy en dorst my niet bidden maer ghebien,⁸ want om uwent wille zoude ick doen al dat moghelijck waere!”

Waer van Gloriande hem zeer heeft ghedanckt, ende zo zijn zy van malcander gescheyden, vreesse hebbende voor nijders tonghen.⁹

Hier na ist gebuert dat die keyser wilde open hoff houden ende hadde by hem ontboden alle de heeren van zijnen lande, 't welck gheschiede int [g]he-[B1va]noechlickste vanden somer, ende dit plach hy jaerlijckx te doen tot een memorie dat hy op dien dach keyser ghecroont wert. Tot dier feesten waren gecomen om thof te vermeerderen:¹⁰ ten eersten de paus van Roomen, de patriarck van Constantinopelen, .XXI. bisschoppen, vijf coningen, .XIIJ. hertogen, .XXIIIJ. graven. Noch waren daer oock wel .xv.C. baenre heeren¹¹ ende ridders. De keyser hadde oock by hem ontboden alle de edele vrouwen [ende]¹² jonckfrouwen van zijnen lande, alzo dat tusschen elck coninck, hertoge, grave ofte ridder was gheordineert ter tafelen een vrouwe ofte jonckfrouwe. Die blijschap diemen daer bedreeff en soude men met gheen pennen connen beschrijven. Joncker Jan diende ter tafelen voor den keyser met twee hertoghen. Voort wert daer van menighe ridder ter tafelen gediend voor vrouwen ende jonckfrouwen.

Doen de maeltijdt ghedaen was, ende joncker Jan den keyser het hantwater begeerde te gheven, sprack den keyser: “Mijn vriendt, het is noch tijt ghenoech. Ick moet heden noch niemare weten eer die tafelen worden opghedaen.”¹³

Doen sprack joncker Jan: “Ghoede niemare waer ons ghoet, maer ick duchte niemaren te hooren die ons sullen comen te groten leede.”

8. ghebien: gebieden, bevelen

9. nijders tonghen: roddel en achterklap

10. vermeerderen: luister bij te zetten

11. baenre heeren: legeraanvoerders

12. Ontbreekt in Muller [1590].

13. Parodie op de Arturroman. Koning Artur wilde niet eerder aan tafel gaan voordat er iets wonderlijks gebeurd was.

Als hy deese tale hadde ghesproken, quam hem een coude aen over alle zijn leden, zeer groot, alzo dat hy werdt seer bevende. Daer nae ginck hy in zijn camer ende viel op zijn bedde met bedructer herten alle zijn ongeluc overpeynsende. Daer door wert hy zoo wee te moede dat hy zoo bedwelmt was dat hy van hem selven niet en wiste.

Doen de keyser noch over tafel was geseten, so quam daer de vervaerlijkste nieumare te hove voor den keyser ende zijn heeren, hoe dat de Sarazijnen waren ghecomen int lant, wel drie hondert duysent sterc, ende wouden dat lant bestrijden,¹⁴ van welcke nieu-[B1vb]mare dat geheele hoff verstoort was, somen wel dencken mach. Daer quam oock te hove die meeste ruese¹⁵ die op aertrijck oyt lijf gewan. Hy was zijnre voeten wel achtien¹⁶ lanck. Die huyl was hem gestelt oftse van yser ware. Daer en was helm noch schilt zo dicke, hy en doorsloechse met eenen slage. Sijn hayr hinck hem totten wangen,¹⁷ eenen langhen, swarten hals, die ooren breet als een wanne.¹⁸ Hy riep met afgrijselicker stemmen: “Poortier, laet in! De poorte ontdoet!”

De poortier ter poorten comende ende den grooten ruese siende, was seer verschrickt ende seyde: “Ick en mach u niet inlaten, want den keyser met alle zijn heeren zijn over tafel geseten.”

“Ic moet nochtans daer binnen zijn,” sprack die ruese, “niet door beede, maer door bedwanck, want Machumet sal noch tot Romen worden gheweldich¹⁹ heere!”

Mettien nam hy zijnen voet ende stiet met cracht op die poorte dat zy in stucken spranck. Den poortier nam hy metten hay[re].²⁰ Thooft hy hem vanden buycke²¹ sloech. Doen nam hy thooft in zijn hant ende

14. bestrijden: veroveren

15. die meeste ruese: de grootste reus — nog groter dan de Oudtestamentische reuzen Goliath en Holofernes.

16. Een normale man is 6 voet lang.

17. *Joban uz dem Vergiere*, r. 577: Sin bart der hing im uber die wangen

18. wanne: kuip waarin men gedorst graan ontdoet van strootjes en vliezen

19. gheweldich: machtig

20. Muller [1590]: hayer

21. buycke: romp

droecht in de sale voor den keyser, daer hijt neder leyde. Alle die in de sale saten, waeren vervaert²² door tgesichte van den grooten ruese.

Nu moechdy hooren wat de ruese zeyde overluydt: “Neemt hier, keyser van Roomen! [Ick] wil u dienen van dese v[e]nisoen²³ [ende] ick wil u doen lijden²⁴ dat Mahon²⁵ beter is dan uwen Godt, want ick wil Mahon tot Roomen maecken gheweldich heere. Mijn heer is gheheeten Fuersijn. Hy is gheweldich heer van Barbarien. Hy heeft by hem den soudaen van Persen ende van Babilonien. Zy zijn hier int lant ghecomen om te niet te doen der Kerstenen wet en[de] te vermeerderen de wet van Mahon. Daeromme, zijt ghy wel bedocht, zo suldy der Kerstenen wet laten varen ende houden u aen de wedt van Machumet ende geven onsen soudaen jaerlickx tribuyt.²⁶ Oft en wildijs [B2ra] niet doen, so sullen wy u gantsche landt destrueren, want de soudaen is nu int lant wel met drie hondert duysent man. Wy en sullen niemant sparen, mer stichten overal roof ende brandt! Heer keyser, ghy moet kiezen. Daer en is geen verdingen²⁷ an!”

De keyser antwoorde nae desen: “Ghy sult weeten dat Godt almachtich de werelt gheschapen heeft ende ghe[m]aect ende al dat daerin groeiende is. Christus, die daer maect[e]²⁸ van water wijn, oock hemel ende aerde, die moet ons bevrijen uyt alder noot!”

De ruese dit horende, sprac met verstoorden sinnen: “Ick wilt houden staende dat Mahon beeter is dan uwen Godt die Hem kativelijck²⁹ aent cruyce liet slaen. Isser yemant diet verantwoorden³⁰ wil, ick sal[t]³¹ hem doen lijden lijf om lijf!”³²

Als die keyser dit hoorde, sprack hy: “Hoort, ghy heeren ende hooge baeroenen, die vol vromicheden altijts zijt gheweest, isser yemant die

22. vervaert: bevreesd

23. Muller [1590]: venisoen — wild(braad)

24. lijden: toegeven

25. Mahon: synoniem van Machumet

26. tribuyt: belasting

27. verdingen: onderhandelen

28. Muller [1590]: maect

29. kativelijck: als een misdadiger

30. verantwoorden: tegenspreken, weerleggen

31. Muller [1590]: sal

32. lijf om lijf: man tegen man

den camp derf vechten, ick sal hem geven mijn schoon dochter tot eenen wijve, daer toe half mijn rijcke, ende nae mijn doot sal hy besitten die croone!”

Die paus zeyde: “Daer toe ic sal hem geven quijt scheldinghe van allen zonden!”

Maer niemant en wasser zoo stout die den campe dorst aenveerden oft den grooten ruese bevechten. Zy sweghen alte gader stille en[de] hadden 't hoeft nederwaerts gesleg[en] ende waren alte gader seer bedruckt.

Doen sprac de ruese: “By mijnre wet, [is hier]³³ niemant zoo goet ofte zo crachtich die hem derf verweeren teghen my met schilde oft met speere?”

Doen begonst de paus een costelick relaes³⁴ te doen, seggende: “Ghy vrome ridders, wilt Gods lachter³⁵ wreken! De Heere heeft Zijn armen wijt ontdaen om u allen in Zijn gratie te ontfanghen. Daeromme stelt u betrouwen inden Heere! Hy en sal u in geenderley manieren verlaten. Aenvaert vrielijcken³⁶ den camp inden naem ons heeren Jesu Christi! En wilt doch niet ghedogen [B2rb] dat dese vermale[d]ijde³⁷ hondt aldus onse wet blamerende³⁸ is! Wreect dat lijden ons salichmakers! Ick verseeckere u de victorie in uwen handen, want is Godt met ons, niemant en mach ons crincken.³⁹ De Heere sal u campioen, u beschermer ende voor vechter zijn!”

Maer wat men zeyde, twas al verloren arbeyt, want daer en was niemant zoo stout van hen allen die den camp dorsten aenvaerden.

Des keyzers dochter, de schone Gloriande, dit ziende, ginck uut ter salen ende ginck nae der cameren daer joncker Jan inne was.

33. Muller [1590]: hier is — *Johan uz dem Virgiere*, r. 695-696: Ist nieman so erber und so gut, / Der mit mir gedurre han stridens mut

34. een costelick relaes te doen: een inspirerende preek af te steken

35. lachter: schande

36. vrielijcken: vol vertrouwen en met goede moed

37. Muller [1590]: vermalelijde

38. blamerende is: beledigt, vernedert

39. crincken: krenken